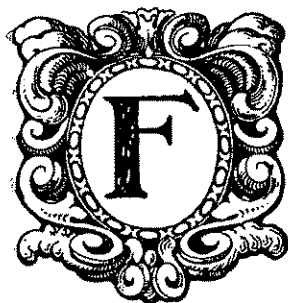

ELS SINGULARS ANECDÒTICS

(NOVA SÉRIE)

FELIP PÓLVORA

FELIP Pólvora corresponia al nom pel seu caràcter. Era un jove escultor afermat al seu temperament i a les seves idees, propens a exaltar-se, principalment en trobar-se amb la vulgaritat i el mercantilisme, havent hagut no sols de lluitar-hi, sinó també avenir-s'hi per al destí.

No obstant, ell, en el fons, era un místic, un sacerdot de l'ideal, màrtir de la poesia, estimant-la molt, revelada en la natura i en tota vera obra d'art. Ell us en parlava amb tot el seu entusiasme, amb frase expressiva, encara que fos valent-se d'alguna paraula deshonest (propi de la joventut intel·lectual de l'època) i que hom ho escoltava comprenent-ho tot fill d'un bon xicot d'ànima fervent amb esperit d'una cultura tant feta al caire de la vida batallant com amb l'estudi de l'obra.

He dit que era un místic perquè davant de tot quant li plavia s'hi hauria agenollat, resant, ni que hagués hagut d'ésser mesclant en l'oració, per a remarcar més la seva vehemència, certs termes extralimitats. Havia passat alguns anys a París, i hauríeu sentit com amb intel·ligència us parlava de les joies dels seus museus, i com us feia evidents records de la vida de grans artistes que havia llegit o que havia tingut ocasió de saber per impressió personal. I l'he designat màrtir de la poesia perquè per a ella va morir, sacrificant-lo ignominiosament.

Vaig veure per primera vegada a Felip Pólvora trobant-lo per la Rambla dels Es-

tudis, de Barcelona, a avençada nit, acompanyat d'uns amics meus, quan ell ja havia celebrat una exposició a Càn Parés. Jo anava amb Lluís Capdevila (el qui llavors constituïa una esperança per a la literatura, autor d'una novel·la premiada en un concurs d'artistes novells obert en la revista «Il·lustració Catalana», i d'unes célebres cròniques insertades en els números de la darrera època de la publicació «De Tots Colors», del qual individu, tant anecdòtic, hi ha molt per a esmentar), i així que vam haver trobat a la colla d'aquell escultor i ens hagueren presentat, entrant tots en conversa a chor, formant unió animosa, re- traient i comentant, tot de sobte, va comparéixer cap a nosaltres un altre jove, l'escriptor Joan Figols i Pujolà (al qual els seus ideals l'havien portat en la seva existència a tal extrem que el feien un fanàtic en via d'al·lucinat, amb remarcats caràcter susceptible), i, seguint al meu costat, posant-se a explicar-me amb gran interès algunes anomalies que, de poc, havien tingut amb Capdevila (amb el qual tan aviat eren amics com se mostraven renyits), l'autor de *La Balada de les set germanes*, sentint-ho, no va poder retenir-se de contestar, enfadat. Esdevenir això i pendre part en la disputa Felip Pólvora fou tot u, exaltant-se valerosament i agafant a Figols per les espatlles, fent-lo córrer endarrera, tractant-lo d'impertinent i d'altres coses que després li va saber greu d'haver dit, en descobrir de qui es tractava i veient que el seu fins llavors desconegut acomès estava tremolant com fulla en l'arbre al bat de la tempesta.

Un dia Felip Pólvora va invitar-me a anar al seu taller, que era en el mateix pis

on tenia la vivenda, en una casa del carrer de Magdalenes, i al propi diumenge, al matí, vaig dirigir-m'hi.

Jo no sabia ni l'amic m'havia explicat en cap detall amb qui s'acollia. Estant convintgut amb ell que en aquella ocasió el trobaria allí, vaig trucar diverses vegades a la porta de l'apostatge i ningú m'obria ni em contestaven. Quan ja estava disposat a entornar-me'n, per una reixeta que donava a l'altre costat de l'escala va guaitar un cap de dona jove amb la cabellera eixarbollada, preguntant-me, en castellà, que esperés un poc.

No va trigar molt aquella individu a obrir la porta del pis, i, molt amable i en aquell mateix idioma, va continuar el seu prec, dient-me que dispensés d'haver hagut d'esperar-me, perquè com aquella nit del dissabte havien retirat una mica tard, s'havien adormit a l'aguait.

Vaig preguntar-li si vivia allí l'escultor, i ella amb la seva expressió afectuosa va afirmar-me per dues vegades que si, indicant-me que passés avant, vers la sala del menjador, que Felip desseguida sortiria.

—Dispensi... dispensi... Els artistes, en la vida, som uns descuidats—va fer, posant-se amb llestesa a netejar la taula, que encara hi havia alguns utensilis i molles de pa del sopar del vespre abans.

Me va sorprendre i a l'ensems me va simpatitzar aquella dona amb la seva franquesa jogada amb aital discreció, i estava observant-la en tots els seus detalls i accions, trobant-la original en la seva presentació amb la testa escabellada, i encisera amb la seva diligència acompanyant la natural gràcia de la paraula i del gest.

Al cap de poc va sortir Felip, excusant com ella el seu retard.

—¿No us havia fet a saber que vaig casar-me?—em va preguntar.

Mentre la companya anava i venia, feinejant, va elogiar-la, assegurant que n'estava molt content.

Després d'ensenyar-me l'escultor algunes obres d'ell que tenia ostentant-se en diversos punts del pis, vam passar a la seva sala de treball, i allí l'amic, amb el seu llenguatge propi, remarcant el disgust per la lluita que havia de sostenir amb la vulgaritat i el mercantilisme, perversors de l'art, va ensenyar-me alguns objectes amb què

s'ocupava per encàrrec de negociants o menestrals intervinents, sempre a la fi per a no poder lliurar-se de la misèria.

En aquella estança hi tenia quissables gàbies amb ocells, i allò constituïa per a ell una viva il·lusió. Va anar entretenint-se arrançant-los el menjar i el beure, parlant-los amorosament i col·locant-los, amb els seus aparells penjats vora el balcó, i va entrar la seva muller a ajudar-lo.

També ella l'ajudava a repassar els objectes d'escultura que el company treballava per a defensar-se un medi de viure, del seu viure sempre afanyat, que de cada dia li accentuava més la tuberculosi ja iniciada de solter pel seu mal de descuidada joventut. I, comptant amb tanta voluntat aquella dona, van tenir un infant i ni va poder allestar-lo en el seu pit de mare. Van provar de criar el fill amb biberon, fent els pares goig de les seves penes amb la il·lusió de veure i amanyagar el seu nen, però al cap de poc temps se'ls morí.

La lluita va anar empitjorant en el treball i en la malaltia de Felip Pólvora, i el matrimoni es va trobar obligat a deixar aquell pis per albergar-se rellogat en el barri del Poble Sec, amb una família que el va admetre com per caritat, i que, en descobrir el caràcter del marit i el perill en què els posava el malalt, aviat va penedir-se'n, arribant a contrariar-se'ls tots els veïns de la casa, amarguejant més l'agonia d'aquell màrtir, d'aquell pobre home d'uns trenta-vuit anys, que finia tísic, havent obtingut una companya que se sacrificava per a ell, una dona que l'artista li havia modelat el bust en marbre, que era la seva obra més bella.

En l'any 1918, una vesprada, en la Rambla, prop d'on m'havien fet conèixer Felip Pólvora, em va sortir al pas la seva muller, estoicament, preguntant-me que li indiqués noms i adreces d'amics piadosos que poguessin contribuir a pagar per a l'enterrament del marit d'ella, que estava morint. ¿Era una persona o l'escultura que havia pres la vida que abandonava a l'autor? La Rambla estava invadida de gent que passava amunt i avall, i, aïllat, a mi, en aquell tràgic moment, m'hauria estat molt més fàcil estendre la mà, demanant almoïna, que recordar algú a qui poder dirigir aquella malaurada.

PLÁCID VIDAL.